

ПОГОДЖЕНО

Наказ Управління культури і туризму
Рівненської обласної державної
адміністрації

__ вересня 2022 року № _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

08 вересня 2022 року № 117

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

03 Гуманітарні науки

034 Культурологія

Спеціалізація: керівники і спеціалісти підприємств, установ і організацій галузі
культури

Напрямок: особливості організації культурно-дозвілдової діяльності для різних
категорій населення

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 01 вересня 2022 р. № 08).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 08 вересня 2022 р. № 03) та введено в дію наказом директора від 08 вересня 2022 р. № 117.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про культуру»; указу Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання»; постанов «Про організацію курсів підвищення кваліфікації працівників культури» (чинна редакція від 04.05.1993), постанов Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 № 885 «Деякі питання діяльності Міністерства культури та інформаційної політики», від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами), від 09.10.2020 № 932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025», від 30.06.2021 № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року»; наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України», наказів Міністерства культури України від 16.07.2018 №633 «Про затвердження методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм для мистецьких шкіл», від 12.07.2018 № 628 «Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури» від 12.07.2018 № 628.

Програма узгоджується з напрямками реалізації завдань Державного агентства України з питань мистецтва та мистецької освіти (Держмистецтв), як центрального органу виконавчої влади, який відповідає за реалізацію державної політики у сфері мистецької освіти. Реалізується у відповідності до Положення про управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації (нова редакція) затвердженого Розпорядженням голови Рівненської обласної державної адміністрації від 13.03.2019 №209.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (магістр) та відповідає 7 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Бордюк В.М., к.пед.н., заступник директора з науково-педагогічної роботи, доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського ОІППО;

2. Ковбасюк Т.Л., к.пед.н., завідувач, доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського ОІППО.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Зміни, які відбуваються в усіх сферах суспільного життя, розвитку засад громадянського та інформаційного суспільства, європейської інтеграції України, зміцнення системи місцевого самоврядування, вимагають високого рівня професіоналізму та компетентності від працівників закладів культури різних організаційно-правових форм господарювання і форм власності.

Сьогодення диктує нові умови функціонального призначення закладів культури та змістовності їх роботи у духовному житті сучасного суспільства. Попри наявні успіхи, творчі досягнення і різноманітні напрацювання в галузі культури, індустрія дозвілля потребує змін і закладам культури потрібно впроваджувати їх в життя.

Серед основних завдань, які стоять перед закладами культури є: створення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності мистецької освіти, сприяння діяльності професійних творчих спілок та громадських організацій у сфері культури, активному функціонуванню державної мови в культурному просторі України, доступу громадян до культурних благ, задоволення культурних потреб українського народу.

Ці завдання спрямовані на реалізацію ключових пріоритетів державної політики у сфері культури, зокрема: розвитку культури української нації, актуалізації ролі культури як системи цінностей, ресурсу для забезпечення сталого розвитку та консолідації суспільства; посилення освітнього, інноваційного та комунікаційного потенціалу культури; охорони культурної спадщини та культурних цінностей, збереження, відтворення та охорони традиційного характеру середовища; естетичного виховання громадян, передусім дітей та юнацтва; розвитку мистецької освіти; розширення та модернізації культурної інфраструктури села; охорони, заохочення та підтримки культурного розмаїття як одного з найважливіших чинників сталого розвитку держави.

Це вимагає постійного підвищення професійного рівня працівників галузі мистецької освіти та культури, забезпечення неперервності та послідовності їх професійної та практичної підготовки, удосконалення форм і методів роботи у сфері культури.

Курси підвищення кваліфікації у своїй діяльності зорієнтовані на вдосконалення освіти та професійної підготовки фахівців через поглиблення, розширення й оновлення їх професійних знань, умінь і навичок та практичного досвіду, а також збагачення національно-історичних, культурно-освітніх традицій і максимального використання соціокультурних, соціально-економічних та регіональних можливостей регіону.

1.2. Цільова аудиторія

Керівники і спеціалісти підприємств, установ і організацій галузі культури.

1.3. Мета програми

Програма передбачає навчання та підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів з метою формування:

здатності компетентно і відповідально виконувати функціональні обов'язки, впроваджувати новітні соціальні технології з надання послуг соціально-культурного, просвітницького, дозвіллевого характеру, сприяти інноваційним процесам у територіальній громаді, навчатися й самовдосконалюватися в сучасних умовах;

сучасних професійних умінь і навичок щодо здійснення координаційної, методичної допомоги клубним закладам територіальних громад; організації семінарів, творчих лабораторій, майстер-класів для працівників клубів-філій територіальних громад; підготовки і проведення інноваційно-видовищних, театральних, концертних, ігрових заходів і програм;

застосування засобів і методів інформаційно-комунікаційних технологій у повсякденній діяльності. надання адміністративних послуг, тощо для успішного розвитку територіальної громади у сфері культури.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

розуміння сучасних тенденцій розвитку культури;

знання основних закономірностей розвитку і вікових особливостей дітей та дорослих, зокрема осіб із особливими освітніми потребами;

здатність планувати та організовувати діяльність щодо надання послуг соціально-культурного, просвітницького, дозвіллевого характеру;

здійснювати координаційну, методичну допомогу клубним закладам об'єднаних територіальних громад;

здатність створювати умови для розвитку народної творчості, задоволення культурних потреб і організації відпочинку населення; проєктувати культурні осередки, сприяти консолідації та розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності;

здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

1.4. Компетентності, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

Перелік загальних та професійних компетентностей:

Загальні компетентності: громадянська, соціальна, культурна, лідерська, підприємницька.

Професійні компетентності: предметно-методична, психологічна, емоційно-етична, компетентність педагогічного партнерства, організаційна.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності працівників галузі культури в умовах змін, забезпечує оволодіння практичними інструментами щодо надання послуг соціально-культурного, просвітницького, дозвілєвого характеру для доступності національного культурного надбання, культурних благ та мистецької творчості через дотримання державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів культури висококваліфікованими фахівцями; положеннями нормативних документів; основними напрямками державної політики у галузі культури; Національною рамкою кваліфікацій, вимогами до компетентностей працівників сфери культури та мистецтва; запитамі замовників культурних послуг.

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну (зокрема, з використанням технологій дистанційного навчання) форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

**підвищення кваліфікації керівники і спеціалісти підприємств, установ і організацій галузі культури
за тематичним напрямом «Особливості організації культурно-дозвілєвої діяльності для різних категорій населення»
заочною формою навчання (30 аудиторних годин)**

Назва модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція	Практичне	Контроль	
Модуль 1. Специфіка та зміст культурно-дозвілєвої діяльності				

Тема 1.1. Дозвіллева сфера сучасного суспільства: стан, проблеми, перспективи розвитку	2			2
Тема 1.2. Сучасний стан та напрями діяльності культурно-освітніх осередків у громаді	2			2
Тема 1.3. Споживання духовної культури через сферу дозвілля	2			2
Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2. Методика організації культурно-дозвіллевої діяльності в сучасних умовах				
Тема 2.1. Сучасні підходи та вимоги до організації та управління роботою культурно-освітніх закладів	2			2
Тема 2.2. Особливості організації групової, колективної та індивідуальної культурно-дозвіллевої діяльності різних груп населення		2		2
Тема 2.3. Духовність і духовна культура у становленні творчо-обдарованої особистості		2		2
Тема 2.4. Методика підготовки та проведення заходів (свят) як ефективна форма організації дозвілля		2		2
Тема 2.5. Інноватизація соціальних технологій у сфері вільного часу і дозвілля	2			2
Тема 2.6. Рекреація, туризм і дозвілля: організація анімаційних послуг		2		2
Тема 2.7. Нові напрями роботи із залучення до народної творчості різних категорій населення		2		2
Усього годин за модулем	4	10		14
Модуль 3. Інклюзивність в організації дозвілля				
Тема 3.1. Диференційований підхід у процесі організації дозвілля для осіб із обмеженими можливостями	2			2
Тема 3.2. Використання арт-терапевтичних технік у роботі культурно-дозвіллевого закладу		2		2
Тема 3.3. Комплексні художньо-пластичні форми арт-терапії як засіб корекції емоційних порушень		2		2

Усього годин за модулем	2	4		6
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Разом	12	14	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Специфіка та зміст культурно-дозвіллевої діяльності

Тема 1.1. Дозвіллева сфера сучасного суспільства: стан, проблеми, перспективи розвитку

Дозвілля як соціальний інститут. Суспільні трансформації та їх вплив на зміни в структурі інституту дозвілля, його реструктуризацію: скорочення традиційної мережі закладів і установ культури; поява інноваційних культурно-мистецьких організацій; зміна відношень різних соціальних груп до часу дозвілля; зрушення в ціннісно-орієнтаційній системі населення.

Проблеми регулювання вільного часу та дозвілля. Соціальна інфраструктура дозвілля.

Тема 1.2. Сучасний стан та напрями діяльності культурно-освітніх осередків у громаді

Аналіз запитів населення громади в культурно-освітніх та дозвіллевих послугах. Формування стратегічного плану розвитку культурної мережі громади.

Особливості культурно-освітніх та дозвіллевих послуг для різновікових груп населення. Формування багатофункціональних «хабів» - центрів, які об'єднують бібліотеку, комп'ютерний клуб, громадський простір для спілкування, проведення культурно-розважальних заходів. Основні напрями створення та організації роботи клубних формувань: колективів, студій та гуртків, народних театрів, любителських об'єднань і клубів за інтересами. Організація та проведення масових свят, народних гулянь, обрядів, ритуалів відповідно до місцевих звичаїв та традицій, театральних-видовищних заходів тощо. Реалізація соціально значущих проектів. Налагодження співпраці з іншими громадами в реалізації культурно-освітніх, дозвіллевих та соціально значущих ініціатив.

Тема 1.3. Споживання духовної культури через сферу дозвілля

Дозвілля як категорія часу. Види дозвілля. Поняття духовної культури. Види та характеристика основних напрямів реалізації духовної культури.

Особливості споживання духовної культури через сферу дозвілля за напрямами: просвітній, художньо-естетичний, фізично-оздоровчий, розважальний. Їх завдання та характеристика.

Регіональні особливості культурно-дозвіллевої діяльності.

Модуль 2.

Методика організації культурно-дозвіллевої діяльності в сучасних умовах

Тема 2.1. Сучасні підходи та вимоги до організації та управління роботою культурно-освітніх закладів

Організаторська діяльність в закладі культури. Особливості менеджменту в культурно-дозвіллевій діяльності. Комерційна діяльність установ культури. Реклама в культурно-дозвіллевій сфері.

Сучасні технології та якість обслуговування споживачів культурно-дозвіллевого середовища. Інтеграція культурно-дозвіллевої сфери в ринкову економіку.

Тема 2.2. Особливості організації групової, колективної та індивідуальної культурно-дозвіллевої діяльності різних груп населення

Організація дозвілля як важлива складова клубної роботи. Основні види діяльності.

Організація дозвіллевої роботи з дітьми. Поділ на різні вікові групи (молодші школярі, підлітки, старшокласники) та основні завдання щодо організації дозвілля для кожної вікової категорії. Форми колективного ігрового спілкування. Конкурсно-ігрова програма.

Специфіка та зміст молодіжного дозвілля. Основні характеристики дозвілля молоді. Інноваційні форми дозвіллевої діяльності молоді. Молодіжний простір, його сутність та формат діяльності.

Особливості сімейного дозвілля. Основні напрями роботи щодо організації змістовного родинного відпочинку. Форми просвітницько-виховної та культурно-масової роботи сімейного дозвілля.

Організація відпочинку людей похилого віку та людей з інвалідністю.

Тема 2.3. Духовність і духовна культура у становленні творчо-обдарованої особистості

Проблема духовності, духовної культури та їх ролі у становленні творчо обдарованої особистості у дитячому та юнацькому віці. Формування творчої обдарованості особистості через оволодіння і дію вищих духовних цінностей Добра, Краси та Істини. Природа та характеристика людського духу та «духовного виробництва». Синтез наукового і релігійного поглядів на дух, духовність, духовний потенціал, духовну культуру у викладі богословів, філософів, психологів і педагогів минулого і сьогодення, що особливо характеризує обдаровану особистість.

Духовна культура особистості та її реалізація завдяки особливій духовній діяльності. Етапи-компоненти роботи з духовними цінностями: потребо-мотиваційний, інформаційно-пізнавальний, цілеформувальний, операційно-результативний та емоційно-почуттєвий – у цілісному контексті психолого-педагогічної праці освітнього персоналу, як джерела духовності, з її функціями і продуктами.

Тема 2.4. Методика підготовки та проведення заходів (свят) як ефективна форма організації дозвілля

Захід (свято) як невід'ємна частина народної культури. Значення та етапи підготовки заходу (свята). Особливості підготовчого, колекційного та основного етапів. Вимоги щодо проведення заходу (свята).

Концептуальність заходу (свята). Сценарій та його композиційні елементи.

Сценарно-режисерська театралізація та її види.

Словник культурно-масової та театральньо-драматургічної термінології.

Тема 2.5. Інноватизація соціальних технологій у сфері вільного часу і дозвілля

Інноваційні заклади культури як самостійні форми культурно-дозвіллевих організацій, спрямовані на організацію поліфункціональної або монофункціональної діяльності пов'язаної із задоволенням культурних потреб населення.

Класифікація інноваційних закладів культури за характером діяльності.

Інноваційний заклад культури клубного типу як сучасна соціальна організація.

Еволюція дозвілля у контексті соціологічних категорій.

Тема 2.6. Рекреація, туризм і дозвілля: організація анімаційних послуг.

Сутність анімаційної діяльності, її місце та роль в структурі комплексного туристичного обслуговування. Зміст, цілі та завдання анімаційного процесу. Анімація як об'єкт менеджменту. Організація управління анімаційною діяльністю та професійна підготовка аніматорів.

Туристична, готельна та рекреаційна анімація. Національна, міжнаціональна та етнографічна анімаційна діяльність.

Творчі анімаційні програми.

Тема 2.7. Нові напрями роботи із залучення до народної творчості різних категорій населення

Різновиди народної творчості.

Аматорство як форма групового дозвілля. Різновиди аматорських об'єднань та їх характеристика. Самоуправління, творчість, лідерство в аматорських об'єднаннях.

Самодіяльна творчість як вияв колективної діяльності. Види і жанри народної творчості. Гуртки та колективи художньої самодіяльності.

Модуль 3.

Інклюзивність в організації дозвілля

Тема 3.1. Диференційований підхід у процесі організації дозвілля для осіб із обмеженими можливостями

Діти-сироти. Поняття соціального сирітства. Види деривації (психологічна, рухова, емоційна). Творчі методи соціокультурної діяльності, застосовувані під час інтелектуального та емоційного розвитку дітей-сиріт.

Інваліди. Організація дозвілля та реабілітаційні заходи засобами мистецтва. Форми соціокультурної діяльності, їх адаптація до цієї категорії осіб.

Організація дозвіллевої активності людей похилого віку. Поняття ейджізму. Підтримання соціальної активності осіб «третього віку».

Схема клубного вечора для людей старшого віку.

Тема 3.2. Використання арт-терапевтичних технік у роботі культурно-дозвіллевого закладу

Різновиди арт-технік. Візуальні психотехніки. Арт-терапевтична техніка створення колажу.

Психотерапія засобами зображувального мистецтва. Робота з неструктурованим художнім матеріалом з метою самовираження (робота з пластиліном, піском, глиною).

Музикотерапія: загальні уявлення про музичну терапію, вплив музики на людину.

Казкотерапія. Засоби казкотерапії. Розвиток особистісної зрілості та статевої ідентичності за допомогою казкотерапії

Тема 3.3. Комплексні художньо-пластичні форми арт-терапії як засіб корекції емоційних порушень

Психологія емоцій. Характеристика емоцій та емоційних станів. Види емоційних порушень та особливості їх вияву. Засоби корекції емоційних порушень.

Технологія виготовлення кольорового тіста та кольорового піску. Робота з пластичними матеріалами як засіб корекції емоційних порушень.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення професійних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності. Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації.